

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: FRPS/145/2011/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

149/2011. (VI. 1.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ 2011. március 10-én előterjesztett **panaszát** a 2011. június 1-jén megtartott zárt ülésén hozott döntése alapján

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos 2011. március 10-én, postai úton előterjesztett panaszbeadványában a rendőrség aznap 9 óra körül foganatosított intézkedését kifogásolta, és kérte, hogy ügyét a Testület vizsgálja ki.

I.

1) A panaszos panaszbeadványában előadta, hogy édesapjával 2010. március 10-én délelőtt 9 óra körül B. város határában igazoltatták őket. Az igazoltatás során a rendőrök oda nem illő szavakat használtak az édesapjával szemben, és őt is sértegették. A rendőrök a panaszost a földre teperték és megbilincseltek. Hiába sérelmezte, hogy túl szoros a bilincs, azon nem lazítottak a rendőrök. Előadta még, hogy nem tanúsított ellenállást, a rendőrök mégis így viselkedtek vele.

Mindezek alapján kérte a Testület vizsgálatát.

¹Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük..

2) A Testület 2010. március 24-én panaszának a felhívás kézhezvételétől számított 15 napon belüli kiegészítésére hívta fel a panaszost, illetve tájékoztatta, hogy amennyiben szeretné, hogy a Testület panaszát az édesapját érintő részében is vizsgálja, csatoljon az édesapja által aláírt, a panaszos nevére kiállított meghatalmazást.

A panaszos élettársa a tértivevény tanúsága szerint a levelet átvette, azonban a panasz érdemi elbírálásáig a felhívásnak nem tett eleget, meghatalmazást nem csatolt, panaszát nem egészítette ki.

II.

A panasz kivizsgálása során – a tényállás pontosabb megismerése érdekében – a Testület felvilágosítás-kéréssel fordult az Országos Rendőr-főkapitányság Ellenőrzési Szolgálatának vezetőjén keresztül az intézkedő rendőrkapitányság vezetőjéhez, és kérte, hogy nyilatkozzanak a tekintetben, hogy történt-e a helyszínen rendőri intézkedés, mi volt a rendőri intézkedés jogalapja, célja, mi volt a rendőri fellépés módja, alkalmaztak-e kényszerítő eszközöket az intézkedés során.

A rendőrség a Testület felvilágosítás-kérésére 2010. április 11-én az alábbi iratokat bocsátotta rendelkezésre.

1) 2011. március 10-én kelt ittas vezetés és jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség miatti szabálysértési feljelentés rögzíti, hogy az intézkedő F. Z. r. zászlós szolgálata teljesítése során közlekedési akcióban vett részt B. város főútján, amikor járőrtársaival együtt észlelte, hogy a panaszos és édesapja H. város irányából a kerékpárúton kerékpárral közlekednek és a panaszos bal kezében egy sörös doboz van, amelybe időnként beleivott. A panaszos a rendőri jelenlétet észlelve a sörös dobozt a kabátja belső zsebébe rejtette. Ezt követően a H. R. r. zászlós felszólította a kerékpárral közlekedőket, hogy álljanak meg a kerékpárral, amelynek eleget tettek, majd felszólította őket, hogy igazolják magukat, aminek szintén eleget tettek.

Az intézkedéskor F. Z. r. zászlós felszólította a panaszost, hogy fújja meg az alkoholszondát. Erre a panaszos hirtelen elkezdett kiabálni, hogy ő nem fújja meg a szondát és derogáló kifejezéseket használt. Erre a r. zászlós felszólította, hogy fejezze be ezt a magatartását, szüntesse meg a szabálysértést, és vesse alá magát a rendőri intézkedésnek, különben kényszerítő eszköz alkalmazása mellett elő fogja állítani. A panaszos ezen felszólítással nem törődve továbbra is hangosan kiabált és továbbra is szitkozódott, ezen magatartásával megtagadva a rendőri intézkedésben való közreműködést, ezért a r. zászlós testi kényszert alkalmazva bal kezét megfogta, a panaszos háta mögé feszítette, majd lábsöprés módszerével a talajra hasra fektette és kezeit háta mögött megbilincselte. Ezt követően a r. zászlós a tanult elvezető fogások alkalmazásával a szolgálati gépkocsiba beültette és a H. városi Rendőrkapitányságra előállította további intézkedések megtétele céljából.

A kapitányság épületébe érkezve a panaszos ellenállása megtört és kijelentette, hogy hajlandó közreműködni a további rendőri intézkedések során. Ezek után a rendőrkapitányságon rendszeresített DRAGER ALCOTEST légalkohol mérővel elvégezték a mérést.

Az első mérés alkalmával (9 óra 22 perckor) 0,62 mg/l; a második méréskor (9 óra 44 perckor) 0.52 mg/l értéket mutatott a mérőkészülék.

A feljelentés rögzíti még, hogy a légalkoholmérő készülék belső órája nyári időszámításra volt állítva a mérés során, ezért a mérési jegyzőkönyvön szereplő időpont 1 órával több a valós időtől.

A panaszos a szabálysértési feljelentés tényét tudomásul vette. A panaszos a szociális körülményeire vonatkozó kérdésekre a válaszadást megtagadta, ennek okát azonban nem közölte.

2) Az előállítás végrehajtásáról és a kényszerítő eszközök alkalmazásáról szóló 2010. március 10-én kelt jelentés rögzíti, hogy a panaszost 2011. március 10-én 9 óra 5 perckor a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (továbbiakban: Rtv.) 29. § (1) bekezdése alapján igazoltatták, a 31. § (1) bekezdés alapján átvizsgálták, illetve a 33. § (2) bekezdés c) pontja alapján mintavétel elvégzése céljából és a 33. § (2) bekezdés f) pontja alapján a szabálysértés felszólítás ellenére történő folytatása miatt előállították.

Vele szemben az Rtv. 47. § alapján testi kényszerítést, illetve az Rtv. 48. § b)-d) pontjai alapján a támadás, szökés megakadályozása és az ellenszegülés megtörése érdekében bilincset alkalmaztak. A kényszerítő eszköz alkalmazása előtt a figyelmeztetés megtörtént. A bilincset 9 óra 5 perc és 9 óra 15 perc között alkalmazták a panaszossal szemben a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 67/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 60. § (4) bekezdés b) pontja alapján a kezek előre, illetve hátra bilincselésével. Az intézkedés során sérülés vagy anyagi kár nem keletkezett. A panaszos hozzátartozója vagy képviselője kiértesítését nem kérte.

Az esemény rövid leírása megegyezik a szabálysértési feljelentés 1) pontja alatt ismertetett szövegével.

Az előállítás okáról és időtartamáról a tájékoztató kiadásra került. A fogvatartott a jogairól és kötelezettségeiről a tájékoztatást megkapta.

Az előállítás oka 2011. március 10-én 10 óra 5 perckor megszűnt, ekkor a panaszost szabadon bocsátották.

3) Az előállítás végrehajtásáról és a kényszerítő eszközök alkalmazásáról 2011. március 10-én készült parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint a rendőri intézkedés jogszerű és szakszerű volt. A kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű és szakszerű volt. Az intézkedés megfelelt az arányosság követelményének.

4) A panaszossal szemben 2011. március 22-én hozott szabálysértési határozatban a H. városi Rendőrkapitányság Igazgatásrendészeti Alosztálya a panaszost a közúti közlekedés szabályainak kisebb fokú megsértése és a jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértés miatt pénzbírsággal sújtotta.

A rendőri feljelentés alapján szabálysértési eljárás indult a panaszos ellen, aki 2011. március 10-én 09 óra 5 perckor B. város területén a főúttal párhuzamos kerékpárúton H. város irányából D. város irányába az általa hajtott kerékpáron fenn ülve közlekedett.

A rendőr az intézkedést megelőzően azt észlelte, hogy a panaszos kerékpározás közben a bal kezében egy nyitott sörös dobozt tart, melybe időnként beleiszik. A rendőri ellenőrzés során a panaszost a rendőr felszólította, hogy fújja meg az alkoholszondát. Azonban a panaszos

hirtelen kiabálni és a felszólításnak ellenállni kezdett. A rendőr ekkor felszólította a panaszost, hogy ellenálló és agresszív magatartását szüntesse be, vesse alá magát a rendőri intézkedésnek, különben kényszerítő eszköz alkalmazása mellett előállításra kerül a H. városi Rendőrkapitányságra.

A panaszos a felszólítás ellenére továbbra is hangosan kiabált, szitkozódott, magatartásával megtagadta a jog- és szakszerű rendőri intézkedést. A rendőr ezt követően, testi kényszer alkalmazásával, a tanult önvédelmi fogások segítségével a panaszos kezeit hátra helyzetben megbilincselte, majd előállította a H. városi Rendőrkapitányságra.

Az előállítást követően a panaszossal szemben a rendszeresített és hitelesített DRAGER ALCOTEST légalkoholmérővel mérést végeztek. Az első mérés eredménye 2011. március 10-én 9 óra 22 perckor: 0,62 mg/l értéket, a második mérés eredménye 2011. március 10-én 9 óra 44 perckor: 0,52 mg/l volt.

A panaszos cselekményével megvalósította az 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet (továbbiakban: KRESZ) 4. § (1) bekezdés c) pontjába és az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 28.) Korm. rendelet (továbbiakban: Szabs.r.) 42. § (1) bekezdésébe ütköző és a Szabs.r. 54. § (1) bekezdése szerint minősülő közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése és Szabs.r. 40/A. § (1) bekezdése szerint minősülő jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértést, mely miatt halmazati büntetésként 75000 (hetvenötezer) forintig terjedő pénzbírsággal sújtható.

A panaszost a rendőrség hatáskörébe tartozó, jelen szabálysértéssel megegyező, vagy hasonló szabálysértés elkövetése miatt két éven belül – a Központi Szabálysértési Nyilvántartás adatai alapján – a szabálysértési hatóság jogerősen már elmarasztalta. Ezt a tényt, valamint az elkövetett szabálysértés tárgyi súlyát az elmarasztalás mértékének megállapításakor figyelembe vették.

Felhívja a szabálysértési hatóság a panaszos figyelmét, hogy szabálysértés elkövetésétől a jövőben tartózkodjon, mert ismételt szabályszegés esetén cselekménye szigorúbb elbírálás alá esik.

A határozatot a panaszos élettársa 2011. március 23-án vette kézhez.

5) A Rendőrségi NEO-SZABS adatbázisból 2011. március 19-én történt lekérdezés szerint 2010. május 22-én a panaszost már elmarasztalták jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség miatt.

6) Az alkoholszondás vizsgálatról készült jegyzőkönyv rögzíti, hogy az első mérés eredménye 0,62 mg/l, a második mérése pedig 0,52 mg/l. Az utolsó alkoholfogyasztás időpontja 2011. március 11-én kb. 9 órakor, fél liter sör. Ezt megelőzően ivott még fél liter sört és 0,5 dl házi pálinkát.

Rögzíti, hogy az alkoholmérő belső órája nem lett átállítva téli időszámításra.

A panaszos a mérés eredményét elfogadta, ezért véralkohol vizsgálatot nem kért. A jegyzőkönyv másolati példányát átvette.

III.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján az alábbi megállapításra jutott.

A Testület álláspontja szerint a rendőri fellépés érintette a panaszosnak a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (továbbiakban: Alkotmány) 2. §-ában foglalt jogállamiság elvéből levezethető tisztességes eljáráshoz való jogát, az 54. § (1) bekezdése szerinti emberi méltósághoz való alapvető jogát és az abból levezetett testi épséghez való jogát és a személyi szabadsághoz való jogát.

1) A Testületnek elsődlegesen abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a sérelmezett események vizsgálatára a hatásköre kiterjed-e.

A Testület hatáskörét az Rtv. szabályozza. Az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése értelmében az, akinek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása alapvető jogát sértette – választása szerint – panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez, vagy kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el.

Az Rtv. idézett rendelkezése szerint a Testület hatáskörébe kizárólag azon rendőri intézkedések tartoznak, amelyek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetének alkalmazásával összefüggésben merülnek fel, más esetekben érdemi vizsgálatot nem folytathat. Ennek megfelelően a Testületnek

- a rendőri tevékenység általános elveinek és szabályainak érvényesülése (pl. intézkedési kötelezettség, arányosság, azonosíthatóság, segítségnyújtási kötelezettség),
- a rendőri intézkedések vagy azok elmulasztása (pl. igazoltatás, ruházat- csomag- jármű- átvizsgálás, elfogás, előállítás, közlekedésrendészeti intézkedés),
- a kényszerítő eszközök törvényes alkalmazása (pl. testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, sokkoló, rendőrbot, lőfegyverhasználat, csapaterő alkalmazása, tömegoszlatás),

tekintetében van hatásköre eljárni és az adott intézkedést, cselekményt, vagy mulasztást vizsgálni abból a szempontból, hogy történt-e alapjogi sérelem.

A panaszos a rendőrök fent ismertetett közlekedésrendészeti intézkedését, illetőleg a rendőrök ennek során tanúsított magatartását kifogásolta, amelyre a Testület hatásköre a Rtv. 92. § (1) bekezdés, illetőleg a 44. § alapján megállapítható.

Ugyanakkor a Testületnek az idézett jogszabályi előírás alapján nincs hatásköre annak megállapítására, hogy a panaszos magatartásával szabálysértést valósított-e meg, továbbá arra sem, hogy a panaszossal szemben indult szabálysértési eljárást felülbírálja.

Szintén nem vizsgálata a Testület – hatásköre ellenére – az előállítás jogszerűségét és indokoltságát, tekintettel arra, hogy a panaszos az előállítás tényét, illetőleg körülményeit nem sérelmezte a panaszbeadványában.

2) A panaszos beadványa és a rendőrség rendelkezésre bocsátott iratok alapján tehát a Testület vizsgálta a szabálysértési feljelentést megelőző közlekedésrendészeti intézkedés (és az ennek keretében fogantatosított igazoltatás) jogszerűségét és indokoltságát.

A rendőrség feladata az Rtv. 1. §-a értelmében a közbiztonság és a közrend védelme, az államhatár őrzése, a határforgalom ellenőrzése, az államhatár rendjének fenntartása, a terrorizmus elleni küzdelem és az e törvényben meghatározott bűnmegelőzési, bűnfelderítési célú ellenőrzés. A rendőrség az e törvényben és törvény felhatalmazása alapján más jogszabályban meghatározott bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatkörében: szabálysértési hatósági jogkört gyakorol, közreműködik a szabálysértések megelőzésében és felderítésében; közlekedési hatósági és rendészeti feladatokat lát el.

Az Rtv. 44. § (2) bekezdés b) pontja szerint a rendőr a közlekedésrendészeti feladatának ellátása során a közlekedési rendszabályok megtartását, a járműhasználat szabályszerűségét, az okmányokra és a felszerelésekre vonatkozó előírások megtartását, a jármű birtoklásának jogszerűségét, az üzemben tartó, illetőleg a használó személyazonosító adatait, a jármű közlekedésbiztonsági állapotát és adatait a forgalomban és a telephelyen – a jogszabályban meghatározottak alapján – ellenőrizheti.

A közlekedésrendészeti intézkedés során tehát a rendőrség ellenőrizheti mind a közlekedési rendszabályok megtartását, mind pedig a jármű közlekedésbiztonsági állapotát. Ez az intézkedési jog a rendőrséget minden esetben – tehát akkor is, ha egyébként jogsértésre utaló körülményt nem tapasztal – megilleti.

A Szabs.r. 54. §-a szerint a közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértésének szabálysértését valósítja meg – amennyiben a 42-51. § szerinti szabálysértés nem valósul meg – az, aki a KRESZ 3. § (2) bekezdésében, 48. §-ának (4), (7) és (9) bekezdésében, 48. §-ának (12) bekezdés c) és d) pontjában, valamint 51. §-ában meghatározott rendelkezés megsértése kivételével a közúti közlekedés szabályait megszegi.

A rendőrt terhelő intézkedési kötelezettségről az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése rendelkezik, ami szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak.

A Szolgálati Szabályzat 3. §-ának (1) bekezdése tovább részletezi a fenti kötelezettséget, eszerint bűncselekmény vagy szabálysértés észlelése, valamint a közbiztonságot, a közrendet, az államhatár rendjét, a polgárok személyét vagy javait sértő vagy fenyegető veszélyhelyzet esetén, illetőleg ha ilyet hoznak tudomására, a rendőrt intézkedési kötelezettség terheli.

A rendőri jelentés szerint az intézkedő járőr azért kezdeményezett közlekedésrendészeti intézkedést, mert látta a panaszos a kerékpárjával közlekedve egy sörös dobozból alkoholt fogyaszt, amely magatartásával megvalósította az ittas vezetés [Szabs.r. 42.§(1) b)] és a közúti közlekedés szabályainak kisebb fokú megsértésének szabálysértését [Szabs.r. 48. §].

A Testület nem vizsgálja, hogy a panaszos cselekménye megvalósította-e a szabálysértés tényállását, csupán azt értékeli, hogy a panaszos magatartása megfelelő szintű gyanút biztosít a rendőri intézkedéshez.

A Testület álláspontja szerint – a panaszos által is elismert – alkoholfogyasztás észlelése megfelelő alapot biztosít a rendőröknek a közlekedésrendészeti intézkedésre.

A Testület megítélése szerint a fent részletezettek észlelése alapján a rendőr intézkedési kötelezettsége fennállt: közbiztonságot veszélyeztető körülményt észlelt. A Testület továbbá felhívja a figyelmet, hogy a Szolgálati Szabályzat fentebb említett 3. §-ának (1) bekezdésében írt „bűncselekmény vagy szabálysértés észlelése” fordulata nyilvánvalóan nem jelenti azt, hogy az adott bűncselekménynek, illetőleg szabálysértésnek valójában fenn is kell állnia: elegendő ugyanis szemrevételezéssel és a rendelkezésre álló vizsgálo eszközökkel az arra megalapozottan utaló körülmény észlelése.

A Testület megállapítása szerint az intézkedő rendőr a jogszabályi előírásoknak megfelelően, kellő jogalap birtokában járt el a panaszossal szemben. A Testület ehelyütt ismételten megjegyzi, hogy ez a megállapítása nem jelent az ügyben érdemi állásfoglalást a szabálysértés elkövetésével kapcsolatban.

A fent írtak alapján szabálysértés elkövetésének gyanúja miatt intézkedési kötelezettsége volt a panaszos cselekményét észlelő rendőröknek, tehát indokoltan állította meg a panaszost az intézkedő járőr azért, hogy szabálysértési felelősségre-vonás érdekében igazoltassa

4) A panaszos kifogásolta, hogy a rendőrök vele szemben minden ok nélkül kényszerítő eszközt alkalmaztak, először a földre teperték, majd megbilincseltek.

a) A Testület először a testi kényszer alkalmazásának jogszerűségét vizsgálta.

Az kényszerítő eszközök alkalmazásának feltételeit az Rtv. 16.§ (1) bekezdése szabályozza, eszerint a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége enélkül is biztosítható.

Az arányosság követelményét az Rtv. 15. §-a akként írja elő, hogy a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

Az Rtv. 47. §-a szerint a rendőr - intézkedése során - az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszer) alkalmazhat.

A Szolgálati Szabályzat 59. § (1) bekezdése szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása feltételeinek fennállása esetén testi kényszer akkor kell alkalmazni, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható. A testi kényszer alkalmazása során a rendőr felhasználhatja az önvédelmi fogásokat is.

A rendőri jelentések rögzítik, hogy a panaszos a rendőri felhívásra nem volt hajlandó megfújni a szondát, elkezdett kiabálni, és derogáló kifejezésekkel illette a rendőröket. Ezt követően r. zászlós felszólította, hogy fejezze be ezt a magatartását, szüntesse be a szabálysértést, és vesse alá magát a rendőri intézkedésnek, különben kényszerítő eszköz alkalmazása mellett elő fogja állítani.

A panaszos ezen felszólítással nem törődve továbbra is hangosan kiabált és továbbra is szitkozódott, megtagadva a rendőri intézkedésben való közreműködést, ezért a r. zászlós testi kényszert alkalmazva bal kezét megfogta, a panaszos háta mögé feszítette, majd lábsőprés módszerével a talajra hasra fektette és kezeit háta mögött megbilincselte.

A panaszban a panaszos nem írta le részletesen a testi kényszer alkalmazásának előzményeit, a Testület felhívására pedig nem küldött kiegészítést, ezért a Testület elfogadta a rendőrök előadását a testi kényszert megelőző történések leírása kapcsán, és a kényszerítő eszköz alkalmazását jogszerűnek minősítette, tekintettel arra, hogy a rendőri jelentésben megjelölt passzív ellenszegülés kellően megalapozta a testi kényszer alkalmazását.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint nem sérült a panaszos testi épséghez való joga a testi kényszer alkalmazása kapcsán.

b) A Testület ezt követően vizsgálta a bilincs alkalmazásának jogszerűségét.

Az Rtv. 48. §- a alapján a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy önkárosításának, támadásának, illetve szökésének megakadályozására, vagy ellenszegülésének megtörésére.

A bilincs alkalmazásának szabályait a Szolgálati Szabályzat 60.§-a tovább részletezi. „Bilincs alkalmazása különösen azzal szemben indokolt:

- a) aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető,
- b) aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, illetve az intézkedésben közreműködőt megtámadja,
- c) akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg,
- d) akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg,
- e) aki önkárosító magatartást tanúsít, vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget.”

A bilincselés történhet két vagy több ember kezének egymáshoz bilincselése, vagy kezek előre, illetve hátra bilincselése, illetve indokolt esetben lábak egymáshoz bilincselése, vagy indokolt esetben tárgyhoz bilincselés útján.

A bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet rendőr elleni támadásától, illetve szökéstől.

Nem minősül embertelen, megalázó bánásmódnak a személy fekvő helyzetben történő megbilincselése, ha arra támadása vagy erőszakos magatartása miatt került sor.

A kényszerítő eszközök alkalmazásáról szóló jelentés rögzíti, hogy a panaszossal szemben az intézkedő rendőrök Rtv. 48. § b-d) pontja és az Rtv. 48. § alapján a támadás, szökés megakadályozása és az ellenszegülés megtörése érdekében bilincset alkalmaztak.

A kényszerítő eszköz alkalmazása előtt a figyelmeztetés megtörtént. A bilincset 9 óra 5 perc és 9 óra 15 perc között alkalmazták a panaszossal szemben a Szolgálati Szabályzat 60. § (4) bekezdés b) pontja alapján a kezek előre illetve hátra bilincselésével

Az intézkedés alapjául szolgáló esemény leírásánál megismétli a jelentés a feljelentésben is foglaltakat, miszerint a panaszos ellenszegült az intézkedésnek és minősíthetetlen hangnemben beszélt az intézkedő járőrökkel.

A Testület álláspontja szerint az intézkedő rendőrök előadásában sincs olyan elem, ami bármelyik, az általuk megjelölt bilincselési ok alkalmazását megalapozta volna. A jelentésekben a rendőrök nem számolnak be sem szökésről, sem támadásról, sem olyan aktív ellenszegülésről, aminek a megtörésére – az arányosság követelményének szem előtt tartásával – a testi kényszer ne lett volna elegendő.

A fentiek alapján a Testület álláspontja szerint súlyos mértékben sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga, mivel a bilincs alkalmazására jogalap nélkül került sor.

Megjegyzi ugyanakkor a Testület, hogy amennyiben megfelelő jogalap birtokában, jogszerűen került volna sor a bilincs alkalmazására, akkor is sérült volna a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga a bilincselés okának túlzottan „tág” megjelölése kapcsán

Ennek kapcsán felhívja a Testület a rendőrség figyelmét arra, hogy a jogalap túl „széleskörű” megjelölése ugyanolyan módon megsérti a tisztességes eljáráshoz való jogot és ennek kapcsán a jogbiztonság követelményét, mint az az eset, amikor egyáltalán nem jelölik meg a bilincs alkalmazásának indokát és jogalapját.

5) A panaszos kifogásolta az intézkedő rendőrök hangnemét.

A panaszos előadása szerint az igazoltatás során a rendőrök oda nem illő szavakat használtak az édesapjával szemben, és őt is sértegették.

A rendőri jelentések ugyanakkor azt rögzítik, hogy a panaszos szitkozódott és kiabált a rendőrökkel.

A rendőrök magatartásával kapcsolatban a Testület felhívja a figyelmet az Rtv. 2. § (1) és 13. § (2) bekezdéseiben foglalt rendelkezésekre. Az Rtv. 2. §-a (1) bekezdésének második mondata szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait. Az intézkedő rendőröktől – mint a közhatalmi funkciót ellátó szerv tagjaitól – minden esetben elvárható az udvarias és kulturált fellépés. Az említett rendelkezés alapján a Testület hangsúlyozza, hogy a rendőrökre, mint a közhatalom képviselőire különös súllyal nehezedik az emberi méltóság, és az emberi jogok tiszteletben tartásának kötelezettsége, ezért minden körülmények között elvárható a tisztességes, az általa képviselt közfeladat mértékéhez méltó, a másik személy emberi méltóságát mindenkor szem előtt tartó viselkedés és hangnem. Az Rtv. 13. § (2) bekezdése a rendőrök részrehajlásmentes intézkedés kötelezettségéről rendelkezik, amely kötelezettség magában foglalja, hogy a rendőri fellépés az érintettel szemben nem lehet hátrányosabb (vagy előnyösebb) pusztán azért, mert a panaszos vagy utastársai személye a rendőr számára ellenszenves (vagy rokonszenves). Ezen kötelezettség

sérelmét alapozza meg, ha az eljáró rendőr visszaélve helyzetével, a rendőri fellépést, az eljárás alá vont személy megjegyzésével szembeni ellenszenve kifejezésére használja.

A Testület ezzel kapcsolatban szükségesnek tartja kiemelni a Magyar Köztársaság Rendőrségének Etikai Kódexét kihirdető, Budapesten, 2007. július 4-én kelt a Független Rendőri Szakszervezet főtítkárnak, az Országos Rendőrfőkapitánynak, és a Belügyi és Rendvédelmi Dolgozók Szakszervezete főtítkárnak közös nyilatkozatát (a továbbiakban: Etikai Kódex), amely – bár legfőképp megsértése következményei tekintetében el kell választani a jogi normáktól, néha céljai és rendelkezései a jogi normákéival egybeesnek – megtestesíti az állampolgárok rendőrökkel szemben támasztott elvárásait, erkölcsi iránymutatásul szolgál, illetve morális alapot biztosít a Rendőrség számára. Az Országos Rendőrfőkapitány e nyilatkozat aláírásával vállalta, hogy mindent megtesz azért, hogy érvényt szerezzen a benne foglaltak érvényesüléséért. Az Etikai Kódex 1. pontjának második mondata a rendőrrre vonatkozóan előírja: „Önként vállalt hivatásával szemben különleges társadalmi elvárások érvényesülnek, melyekre szolgálati viszonyának fennállása alatt mindvégig figyelemmel kell lennie.” Az 5. pont szerint: „A rendőr a ráruházott hatalom alkalmazása során megfontolt és mértéktartó, intézkedéseit (...) indulatoktól mentesen hajtja végre, kerüli a szükségtelen konfliktusok kialakítását. Nem alkalmaz (...) megalázó bánásmódot és ezt másoktól sem tűri el.” A 7. pont utolsó mondata szerint: „Tudatában van annak, hogy saját személyén keresztül az egész testület megítéléséért is felelős.”

A Testület továbbá a korábbi állásfoglalásában [65/2008. (VIII. 18.) sz. állásfoglalása Indokolása II. részének 3. pont] megfogalmazottakat jelen esetben is irányadónak tartja, eszerint: „A rendőri hivatást választóktól, főleg az Rtv.-ben is szereplő szolgálati feladatok ellátása során – ezen belül is első sorban akkor, amikor intézkedés közben az állampolgárokkal közvetlen kapcsolatba kerül – más állampolgárokénál magasabb erkölcsi tartás, fokozottabb türelmesség és tolerancia, körültekintő és mások számára példaértékű viselkedés várható el. Mindez adódik az Rtv. azon rendelkezéseiből, amelyek kiemelkedő közhatalmi jogosítványokkal ruhazza fel a rendőröket, így az államszervezetten belül kitüntetett pozícióba helyezve őket. Ezzel arányosan azonban az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat szigorúbb követelményeket is támaszt velük szemben, és az ezeknek való megfelelést maradéktalanul megköveteli, a számonkérhetőség lehetőségeit is megteremtve.”

Az országos rendőrfőkapitány ezen indokolással is egyetértett 2008. szeptember 10-én kelt, határozatában, és a vizsgált panasznak helyt adott. Az országos rendőrfőkapitány mindkét határozatában a panaszosok „aktív”, esetleg „provokatív” közrehatását illetően azt is kimondta, hogy „az intézkedés alá vont személy provokatív, durva, sértő magatartása nem mentheti az intézkedő rendőr ehhez hasonló viselkedését.”

Ilyen esetekben tehát a Testület figyelemmel a fentiekre következetesen azt a gyakorlatot folytatja, hogy attól függetlenül vizsgálja azt, hogy a rendőrök által tanúsított hangnem és viselkedés alkalmas volt-e a panaszos emberi méltóságának megsértésére, hogy a panaszos magatartására vonatkozó rendőri állításokat figyelembe vennie.

Jelen esetben a panaszos ez irányú kifogásaira, a rendőri fellépés módjára, az esemény során történt szóváltás leírására vonatkozó felhívás ellenére sem válaszolt a Testület megkeresésére a rendőrség és a panaszos sem egészítette ki a panaszbeadványát a Testület felhívása ellenére a tekintetben, hogy mi az által kifogásolt sérelem lényege.

Mindezek alapján a Testület nem tudott megnyugtatóan állást foglalni arról, hogy sérült-e a panaszos emberi méltósághoz fűződő joga, ugyanis az egymásnak teljességgel ellentmondó információk miatt nem volt lehetősége felderíteni, hogy megtörténtek-e a panaszos által sérelmezett események.

IV.

A fentiek alapján a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedés kapcsán súlyos mértékben sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga a bilincs alkalmazása kapcsán, ugyanakkor a rendőri fellépés módja és hangneme vonatkozásában a panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelmét nem tudta megállapítani az ellentmondó bizonyítékok miatt, ezért a Testület az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése szerint a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2011. június 1.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes, előadó testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag